

εὐγενὴς Τολστού τοσοῦτο καλῶς περιέγραψε τὰ τεταραγμένα ὄνειρα καὶ τὰς ἀσφαεῖς ὁρμάς.

Ποῦ μετεφέρετο τώρα ὁ αἶτος ἐκεῖνος ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ὁποῖου ἐκάμπτοντο οἱ ἵπποι; Ἀναμφιβόλως εἰς καλύβας ἐλλήνων χωρικῶν, λατρευόντων τὸν ἄγιον Σπυρίδωνα καὶ τὰς εἰκόνας· καὶ κατελαμβανόμεν ὑπὸ τῆς ρέμβης ἐκείνης, ἣν γεννᾷ ἐν ἡμῖν ἡ καταπληκτικὴ περιπλοκὴ τοῦ κόσμου τούτου, ἥτις καθίσταται ἀντιληπτὴ καὶ ἐξ ἀπλῆς ἐκφορτώσεως αἰτοῦ ἐν τινὶ γωνίᾳ λιμένος.

Αἱ ἀγροτικαὶ ἰδίως σκηναὶ ἐν μέσῳ τῶν θελκτικωτάτων τῆς Κερκύρας τοπίων, εἰσὶν ἀληθὴ βουκολικὰ ποιήματα. Πανταχοῦ δάση ἐκ κολοσσιαίων ἐλαιῶν, οἱ γηραιοὶ κορμοὶ τῶν ὁποίων γέμουσι κοιλοτήτων καὶ ὄζων. Ὑπὸ τὴν λεπτὴν σκιάν τούτων καθνῆται κατὰ γῆς γυναῖκες καὶ ἄνδρες, συλλέγοντες τοὺς πεπτωκότας καρπούς. Ποίμνια νέμονται εἰς τὰ πέριξ καὶ αἶγες σιμαῖ, ὀρθοῦμεναι μέχρι τῶν κλάδων, ἀναμιμνήσκουσι τοὺς στίχους τοῦ Θεοκρίτου καὶ Βιργιλίου. Γυναῖκες διαβαίνουντι φέρουσαι ἐπὶ κεφαλῇς ὑδρίας ἐν τῇ αὐτῇ στάσει, ἥς τὴν χάριν ἐξύμνησαν οἱ ποιηταί.

Πανταχοῦ ὡσαύτως πορτοκαλεῶνες, ροδεῶνες ἀντὶ τοίχου ἔχοντες αἵμασις ἐκ γιγαντιαίων ἀλοῶν καὶ παχυφύλλων συκῶν τῆς Βαρθαρίας.

Πανταχοῦθεν φαίνεται ἡ θάλασσα ὑπνώττουσα ἐν τῇ γαλήνῃ τῶν ὄρων, περιβαλλουσα δι' ἄφρου τοὺς βράχους, σπινθηροβολοῦσα ὑπὸ τὸν ἥλιον, σκυθρωπάζουσα ὅτε οὗτος δύνει ροδίζει τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τῶν Ἀλβανικῶν ὄρων.

Οὔτε ἡ νωχελὴς αὕτη θάλασσα, οὔτε ὁ φωτεινὸς οὗτος οὐρανός, οὔτε ἡ χλοερὰ αὕτη νῆσος ἥλλαξαν ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Ὀδυσσεὺς εἶδε τὴν ἀκτὴν ταύτην. Ὡ! τῶν ὠραίων στίχων!

ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἡμᾶρ εὐπλόκαμος τέλει· Ἦώς, καὶ τότε ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο, ἡ δὲ γαλήνη ἐπλετο νηνεμή· ὁ δ' ἄρα σχεδὸν εἰσίδει γαῖαν ὀξὺ μάλα προΐδων, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς. ὥς δ' ὅτ' ἀσπασίος βίσιος παῖδεςσι φανήη πατὴρ, δι' ἐν νόσφ' κῆται κρατέρ' ἄλγεα πάτχων, δηρὸν τηρόμενος, στυγερός δὲ οἱ ἔχρας δαίμων· ἀσπασίον δ' ἄρα τὸν γε θεοὶ κακότητος ἔλυσαν, ὥς Ὀδυσσεὶ ἀσπαστὸν εἰσάτο γαῖα καὶ ὕλη,

Ἐβλασφήμῃσα καὶ ἐγὼ τὸν γηραιὸν Ὀμηρον· εἶπον ὅτι προτιμῶ τῆς Ἰλιάδος τὸν Ἀδόλφον (1), καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας τὸ Ἐρυθρὸν καὶ τὸ μέλαν (2). Ναί, ἀλλ' εἶχον ἄδικον, ἐξεφράσθην δ' οὕτω διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος παροδικῆς ἐντυπώσεως.

Ἐδῶ ἤνοιξα καὶ πάλιν τὴν Ὀδυσσεΐαν καὶ οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι στίχοι, οἱ τοσοῦτον θαλεροὶ, τοσοῦτον ἀληθεῖς, τοσοῦτον ὅμοιοι μὲ τὴν φύσιν ἐκείνην, μὲ συνεκίνησαν μέχρι δακρύων· ὥς, τὸ μέρος π. χ. ἐνθα ὁ Ὀδυσσεὺς ἄγνωστος, ἀκούων τὸν αἰοιδὸν ἄδοντα τὰ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κλαίει, καλύψας τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ φάρους, ὁ δ' εὐγενὴς Ἀλκίνοος, ἀκούων αὐτὸν στεναχίζοντα, διατάσσει νὰ παύσῃ ὁ αἰοιδός. Τὴν πρώτην φοράν οὐδεμίαν ἐρώτησιν ἀπευθύνει τῷ μυστηριώδει συνδαιτυμνῷ, ἡ ἀβρότης τοῦ οἰκτιρμού αὐτοῦ ἐννοεῖ τὴν παραμυθητικὴν τῆς σιγῆς μαγείαν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν μέρους τινὸς τῆς Ὀδυσσεΐας,

εὐηρεστούμην νὰ περιδιαβάω εἰς τὰς ἐξοχάς. Καθ' ὁδὸν συνήντων παιδία ἄρρενα καὶ θήλεα γυμνόποδα, αἵτινα μοι προσέφερον ἄνθη καὶ πορτοκαλί, συνοδευόμενα αὐτὰ μετὰ τῆς χαριτωμένης εὐχῆς «νὰ χάριξ τὰ ῥάματα σου». Καὶ πράγματι, γλυκεῖα διὰ τοὺς ὀφθαλμούς τέρψις ἦτο κεχυμένη ἐπὶ τοῦ εὐρέος γλαυκοῦ οὐρανοῦ, τῆς μαρμαίρουσας διαφανείας τῶν ὑδάτων, τῆς μαλθακότητος τῶν λοφίσκων, τῶν ὠχρῶν φυλλωμάτων τῶν ἐλαιῶν, καὶ ὅλης ἐκείνης τῆς φύσεως, μεθ' ἧς τοσοῦτον ἁρμονικῶς συνδέονται ὅπλα· οἱ ἥρωϊκῆς ὑπάρξεως. Ἐφθασα εἰς τὴν ἄκραν ἐκείνην ὅθεν φαίνεται νησιδίον τι καλούμενον τὸ πλοῖον τοῦ Ὀδυσσεως. Ὁ λαὸς πιστεύει ὅτι ὁ Ποσειδῶν μετέβαλεν εἰς νῆσον τὴν νῦν τῶν Φαιάκων, ἥτις μετέφερε τὸν Ὀδυσσεῖα εἰς Ἰθάκην. Ἐπὶ τοῦ νησιδίου τούτου κεκαλυμμένου ὑπὸ κυπαρίσσω, ὑπάρχει ναῖσκος τις, δύο δὲ μοναχοὶ καλλιεργοῦσιν αὐτό.

Ἐγὼ, ὁ ἐμπαθὴς ἐραστὴς τῆς ἀναλύσεως, ὁ μαρτυρὸς ψυχολόγος, ὁ μαθητὴς τοῦ Hendhal, διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μαγείας τοῦ ὀρίζοντος καὶ τοῦ πρὸ μικροῦ ἀναγνωσθέντος ποιήματος, ἡσθάνομην ἀναγεννωμένην ἐν ἐμοὶ τὴν ἀρχέγονον ψυχὴν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐξήσκησαν τὴν ἀνευ βαναυσότητος ὕλικὴν εὐημερίαν, τὴν ἀνευ νόσου ἡθικὴν μακαριότητα καὶ τὰς δυνάμεις τῆς διανοίας ἀνευ ἀγωνίας — μοναδικὴ καὶ βραχεῖα περίοδος εὐτυχούς νεότητος τῆς ψυχῆς, ἥτις πληγωμένη σήμερον, κλαίει ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν.

Νῆσος χλοερὰ, ἣν οὐδέποτε ἴσως θὰ ἐπανιδῶ πλέον, καὶ μόνον ἔνεκα τῆς εὐφροσύνης ἣν ἡσθάνομην πρῶτας τινὰς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς σου, τὸ ὄνομα σου θὰ μένῃ ἱερὸν δι' ἐμὲ, καὶ ὅτε σ' ἐνθυμοῦμαι φράσις τις τοῦ εὐγενοῦς καὶ μελαγχολικοῦ Flaubert ἔδει ἐν τῇ μνήμῃ μου· «Ὑπάρχουσι μέρη γῆς τοσοῦτον ὠραῖα, ὥστε ἐπιθυμεῖ τις νὰ τὰ θλίψῃ ἐπὶ τῆς καρδίας του».

## ΑΙ ΑΠΟΚΡΕΩ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩΙ

ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΙ

Ὁ χαρακτὴρ τοῦ κεφαλλήνης εἶναι μᾶλλον σοβαρὸς καὶ δὴ μελαγχολικός. Cefalonia-malinconia, λέγει παλαιὸν τι ρητόν. Καὶ οὐκ ἀτέπως, διότι τὰ πετρώδες καὶ ἄγονον τοῦ πλείστου τῆς νήσου μέρους, μάλιστα ἡ ἀπὸ τοῦ Αἰῶνος μέχρι Ἐρύσου, Φισκέρδου, Ἀσσοῦ ὕψηλὴ καὶ φαλακρὰ καὶ μέχρι θαλάσσης ξηρὰ ὀροσειρὰ, καὶ ἐν γένει τὸ κλίμα τῆς νήσου, ἔπρεπε νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ καὶ τῶν ἔξεων ἐν γένει τῶν κατοίκων, ὥς ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ διανοητικοῦ καὶ τοῦ σωματικοῦ καὶ διέπλυσαν αὐτοὺς πρακτικοῦ νόου, ἐπιχειρηματίας, ριψοκινδύνους καὶ φιλοπόρους. Καὶ ὅμως, ἐν ταῖς φυσικαῖς ιδιότησι τῆς νήσου κεῖται ἡ αἰτία τῆς οἰκονομικῆς τοῦ τόπου εὐημερίας, διότι τὸ ἄγονον καὶ ἡ ταρομαρτοῦσα πενία ἐφυγάδευσαν ἀπὸ αἰῶνων τοὺς κεραλλήνας πρὸς ἀλλαγὰς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν καὶ ἐκεῖ εὐημέρησαν καὶ ἐπλούτισαν, τοὺς δὲ ἀπομείναντας κατέστησαν φιλέργους καὶ λιτεθίους. Ὁ κεφαλλήν εἶνε ὁ ἄνθρωπος τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἐργασίας, κύριον ἔχει σκοπὸν τὸ χρῆμα, καὶ ἐντεῦθεν τὴν οἰκονομίαν ἔχει ἐκ τῶν πρώτων του ἀρετῶν, τούτου δ' ἔνεκα, ὀλίγην αἰσθάνεται κλίαιν εἰς ἀσκόπους δαπάνας καὶ εἰς διασπατάσεις, ὥς ἀποκρούει πως ἡ αὐστηρὰ οἰκογενειακὴ του.

Σ. Μ. (1) Τοῦ Βενιαμίν Κωνσταντ. (2) Τοῦ Στηθάλ.

ἀνατροφή και λιτότης. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν συμβαίνει ἐν τῇ ἡλθεντι Ζακύνθῳ καὶ τῇ ἐρατεινῇ Κερκύρᾳ, ἐκείνῃ μὲν Fior di Levante, ταύτῃ δὲ Edem d'Oriente ὑπὸ ποιητῶν καὶ γεωγράφων κληθείσας, ἔνθα οἱ κάτοικοι, ἵκανέστες τὰς μυροβόλους αὐρὰς τῆς πατρίδος τῶν, ἐν μέσῳ γονίμων καὶ πολυκάρπων γαιῶν, πρὸ ἁέποτε θαλλούσης καὶ γελοέσεως φύσεως, ἐν πυκνῇ φυτεῖᾳ καὶ ἀφθόνοις ἄνθεσιν, καὶ εἰς κλίμα εὐκρατέστατον, ρέπουσι φυσικῶς εἰς βίον ἥκιστα ἐνεργητικόν, νοσταλγοῦντες ἅμα τὴν πατρίαν λιπόντες, ἀρκιέμενοι εἰς τὰ φυσικὰ ὄωρα τῶν τόπων τῶν, καὶ γινόμενοι εὐαίσθητοι, φιλοθεάμονες, φαιδρῶνες, τρυφήλοι καὶ διασκεδαστικοί. Τούτων ἕνεκα, ἡ διάφορος διαίτα, αἱ ἀλλοφαὶ ἔξεις, αἱ δὲ ἐν γένει διάφοροι σχεδὸν βίαι τῶν Κεφαλληνίων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Κερκυραίους καὶ Ζακυνθίους.

Εἰς τὰς δημοσίας ἐορτὰς κατοπτρίζεται περίπου ὁ ἐπιτόπιος βίος. Ὡς ἴδωμεν λοιπὸν τὰς ἀπόκρεω ἐν Κεφαλληνίᾳ. Αἱ ἀπόκρεω ἐνταῦθα δὲν ἔχουσι κατὰ τὰ ρηθέντα, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ἐν τῇ λοιπῇ Ἑπτανήσῳ σημασίαν, πρὸς ἃς πρὸ πολλοῦ πρὶν ἀποβλέπουσι καὶ αἱ ὀνειροπολοῦσι οἱ τῶν λοιπῶν νήσων, ἰδίᾳ τῆς Κερκύρας καὶ τῆς Ζακύνθου κάτοικοι. Ὅτι γίνεται παρ' ἡμῖν ἔχει τι τὸ βεβιασμένον παρ'. Κοιναί, κοινοὶ καὶ διασκεδάσεις, ἐνταῦθα δὲν ἐθίζονται, διότι ἀν' ἐξαιρέσῃ τις τὸ θέατρον, ὅπερ δὲν ἔχμεν καὶ τακτικῶς, καὶ τοὺς ὀλίγους μ.α.σ.κ.α.ρ.ά.δ.ε.ς, κοινοὶ χοροὶ ἐν λέσχαις δὲν δίδονται, ἐὰν δὲ ἐκτάκτως δοθῶσι, τοῦτο γίνεται χάριν ὀριζμένων μόνον οἰκογενειῶν, τῆς ἀνωτέρας τάξεως ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἐνῶ αἱ κατώτεροι τάξεις διέρχονται τὰς ἀπόκρεω ἄνευ κοινῶν διασκεδάσεων. Ἐν Ζακύνθῳ καὶ Κερκύρᾳ ἄπαντες σχεδὸν συρρέουσιν οἰκογενειακῶς εἰς τὰς λέσχας καὶ ἄλλα κοινὰ ἐντευκτήρια, ἐν παντοίαις περιβολαῖς καὶ προσωπίσι. Ὁ ἀριστοκράτης συμφύεται μετὰ τῶν ἐργατῶν, ἡ κόρη τοῦ λαοῦ συγχόρει μετὰ τοῦ πλουσιόπαιδος, καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες, λησιμονοῦντες τὸ ἀχθρὸν γῆρας δίδονται εἰς τὴν corte, εἰς τὴν εὐθυμίαν καὶ... εἰ τὸν ἔρωτα. Ἐλευθερία τις βασιλεύει εἰς τὰς σχέσεις τῶν φύλων βεβαίως, ὅλοι περίπου λησιμονοῦσι τὰ τοῦ οἴκου ἐπὶ ἐβδομάδας ὅλας, καὶ μόνον διασκεδάζουσι, χορεύουσι, κραπαλοῦσιν. Ἄλλ' ἐν Κεφαλληνίᾳ κοινὰ ἐντευκτήρια ἔχομεν μόνον ἀπλοῖκά καὶ στενά τινα ἀναγνωστήρια, αἰθούσας δὲ χορῶν δημοσίων δὲν ἐπιτρέπουσι τὰ ἔθιμα καὶ οἱ χαρακτῆρες μας, ἡ δὲ ἔμφυτος τῷ κεφαλληνίᾳ ζηλοτυπία τὸν καθιστᾷ ὑποπτον πρὸς πᾶσαν ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἀνάμειξιν, αἱ δὲ διασκεδάσεις τοῦ εἰσι ψυχραὶ καὶ μεμετρημέναι. Δὲν λέγομεν ὅμως ταῦτα καὶ ἀπολύτως, ἔχομεν βεβαίως καὶ ἐξαιρέσεις πολλὰς, αἵτινες ὅμως, πιστεύομεν, ὅτι οὐδέποτε θὰ γίνωσι κανόν. Ὁ ἀνώτερος ἀριστοκρατικὸς μας κόσμος καὶ οἱ πλούσιοι μας, ἴσταν αἱ ἐπὶ ψυχροὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων τάξεων, ἔχομεν ἐνταῦθα τύπους ἀριστοκρατῶν παραδέξων μέχρι γελόων, καὶ πλουσίων, οὗς ἀριστὰ ὀνομάζει ὁ ἰδιόρρυθμος κοινωνικὸς ἡμῶν φιλόσοφος Σ, Καραβιάς, χ.ρ.η.μ.α.τ.ο.φύ.λ.α.ς, αἱ δὲ ἄλλαι τάξεις, ὡς ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος ὅπερ πνέει ἐνταῦθα, καὶ εἰς τὴν γῆν τῶν Ζερβῶν, τῶν Μομφερράτων, τῶν Δανήνων, ὀλίγον σέπτονται, καὶ οὐ μόνον σχεδὸν ἀρέσκονται εἰς τὰς μετὰ τῶν ἀριστοκρατῶν ἐπιμιξίας.

Ἄλλ' ὡς εἰπαμέν τινα συγκεκριμένως περὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἀπόκρεω, ἐκ τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἐνταῦθα ζωῆς. Αἱ ἀπόκρεω στενότατα, ὡς γνωστὸν, συνδίδονται μετὰ τῆς Ἑκκλησίας. Τοῦ κατανακτικοῦ Τριψιδίου ἡ ἑναρξίς, καὶ αἱ τῶν τριῶν ἐβδομάδων πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς, ἀκολουθαί, εἶναι τὸ ὠραῖον preliudio τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν δραματικωτάτου τεσσαρακονθήμερου. Ἄλλοτε πολλοὶ ἱερεῖς μετέδιδον ὅταν ἔμβαινε τὸ τριψιδιον εἰς τὸν τοῦ Σωτήρος ναὸν ἐν Ἀργιστολίῳ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦς, εἰς Ληξούριον δὲ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Παντοκράτῃος, ἔνθα ἐτίθετο εἰς προσκύνῃσιν ἐν μέσῳ λαμπάδων καὶ θυμιάματος, τὸ Τριψιδιον πρὸ τῆς εἰκόνης τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅπερ μετὰ τὴν ἐννάτην παρεδίδοτο ἐν πομπῇ παρὰ τοῦ τελετάρχου κληρικῶ ἐκ τὸν πρῶτοφάλην, τὸ ἔθιμον ὅπως τοῦτο σχεδὸν ἐξέλιπε. Τὸ τριψιδιον εὐτραπέλως, ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ μας καὶ λαγανόφάον, διότι θὰ φέρῃ τὴν τότεν συλήθη κατὰ τὴν μεγάλην τεσσαρακοστήν ἀφθονον τῶν βλασταρίων βορᾶν. Ἀπὸ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀρχονται κυρίως τὰ κ.ρ.ν.α.β.ά.λ.ι.α, ἐορτὰ παρ' ἡμῖν κοινωνικαὶ μόνον καὶ οὐχὶ ὀρθοευστικῆς τιнос σημασίας.

Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι οἵτινες θὰ νηστεύσωσιν, ἰδίᾳ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ παπαδάκων ῥωποὶ ἢ τακουνάδες κατὰ Λασκαρατῶν, καθὼς καὶ οἱ χωρικοὶ οἱ ἐξ ἀνάγκης, ὡς λέγουσι μὴ κρεωφαγοῦντες κατὰ τὰς νηστείας, οὐχὶ δὲ ἐξ εὐλαβείας, ἐννοοῦσι νὰ γίνωσι φειδωροὶ κρεωθόροι ἵνα τὴν καθαράν δευτέραν ἀποχαιρετίσωσι τὸ κρέας, συμφώνως τῇ ἱστορικῇ καταγωγῇ καὶ παραγωγῇ τῆς λέξεως καὶ τῆς φραγκικῆς συνηθείας ἐκ τοῦ carne-vale (=κρέας χαίρε).

Τὰ χοιρινὰ κυρίως ἀποτελοῦσι τὸ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τῶν τραπεζῶν, κατ' αὐτὰς δὲ οἱ χωρικοὶ χοιροτρέφοι σφάττουσι καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐξ ὧν οἱ ἀγαπῶντες τὸ χοίρειον, καὶ ἥκιστα σκεπτόμενοι περὶ νηστειῶν καὶ λαγάνων, ἀλατίζουσι, διὰ τὰ τὸ φέγουσιν ὡς κουτριδα (putrido) κατὰ τὸν ἐπιτόπιον τρόπον μεμαγειρευμένην κατὰ τὴν τεσσαρακοστήν. Εἰς δὲ τὰ χωρία κατὰ τὰς κυριακὰς τῶν ἀπόκρεω τὸ ἐσπέρας τρώγονται αἱ ἀρνόπηται καὶ αἱ γουρουνόπηται, εἰς τινα δὲ χωρία γίνεται καὶ μικρὸς τις χορὸς εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ναῶν, καὶ ματκαράδες ἐνίοτε, κατὰφωτοι γρυσσοὶ καὶ ἀργύρου καὶ λίθων πολυτίμων καὶ παντοίων ποικιλιμάτων, ἅτινα θνέλλονται, καὶ αἵτινες μάσκαρες ἔρχονται καὶ εἰς τὰς ἐν τῇ πόλει πλατείας καὶ χορεύουσι τὸ τζάμικο καὶ τὸ συρτό των.

Ἡ κυριακὴ τοῦ ἁσώτου, λέγεται κυρίως τῆς σφαγαφίᾳς, ἡ δὲ πέμπτη τῆς ἀπόκρεω, μουρδουλοπέφτη, ἀμφότεραι διὰ τὰ πολλὰ σφάγια καὶ τὴν ἐκ τῆς πολυφαγίας καὶ κρεωφαγίας λιπαρότητα τῶν ἀγγείων καὶ τῶν τρωγόντων. Τὴν πέμπτην τῶν Ἀπόκρεω ἐν Ἀθήναις ὀνομάζουσι τσικνοπέφτην, ἐνταῦθα ὅμως, ὀνομάζομεν οὕτω τὴν τῆς τυρινῆς, διὰ τὴν κνίσσαν (τσίκναν κοινῶς) τῶν μαγειρευομένων γαλάκτων. Ἡ ἀποχὴ τῆς κρεωφαγίας ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς, ἐτηρεῖτο αὐστηρῶς ἄλλοτε, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο σημεῖον παρ' ὀλίγοις γίνεται, διότι ὁ νεωτερισμὸς ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἡ κοινὴ σχεδὸν χλόρωσις μᾶς ἐπιβάλλουσι τὴν ἀέναντον κρεωφαγίαν.

Οἱ χοροὶ παρ' ἡμῖν εἶνε ὀλίγοι καὶ ἐν στενῷ κύκλῳ, μάλιστα ὅταν ἔχωμεν θέατρον, εἶναι σπανιώτεροι. Θὰ ἦτο μεγάλη σπατάλη τοῦ διασκεδαστικοῦ ἡμῶν ταλάντου ἡ εἰς τόσας δὲ διασκεδάσεις δαπάνη. Ἄλλοτε ὅμως, ἐπὶ Ἀγγλίας, ὅτε πολλὰ ξένα θέσμια καὶ ἔθιμα μετεφευγόντο παρ' ἡμῖν παρὰ τῶν ξένων, ἐγένοντο ἔξοχοι χοροὶ εἰς τὴν Mensa, ὅπου ἔτρωγον οἱ ἀξιωματικοί, καὶ εἰς τὴν Residenza ἦται τὴν νομαρχίαν, διδόμενοι παρ' αὐτῶν τῶν ἀρχῶν, οὐχὶ καὶ ἄνευ πολιτικοῦ τινος σκοποῦ, μετὰ χλιδῆς δὲ καὶ γενναϊότητος ἐκτάκτων, ὡς ἔχομεν κατὰ παράδοσιν, ἐνίοτε μάλιστα ἐγένοντο καὶ bals costumés πολλοῦ λόγου ἄξιοι, ἐν γένει δὲ οἱ τότε χοροὶ ἦσαν μεγαλοπρεπέστατοι, ἀλλ' οὐ ἔποτε οὕτε τότε, οὕτε μεχοὶ τοῦδε, ἐγένοντο παρ' ἡμῖν δεκταί, ἡ νυκτερινὴ προσωπίδορροία καὶ αἱ ἐπιτρίψεις τῶν ἀνδρικῶν καὶ γυναικείων διύλων τούτων ἐν κατ' ὧν νυκτός, ὡς ἐθίζετο αἱ σήμερον ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλοχοῦ τῆς Ἑπτανήσου, τοῦτου ἐγένετο ποτὲ ἀπόπειρα, πνιγείσα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς, ἀναμιχθεῖσα δὲ μετὰ ἱστορίαν τυγχιδώκτου τίνος οὐχὶ εὐθιγῆς.

Ἐπὶ Ἀγγλίας ὅμως, τοὺς χοροὺς τῶν ἀρχῶν καὶ τὰς ἀριστοκρατικὰς ἐκείνας συνεντεύξεις, εἰς ἃς ἦτο ὅπως ξένος ὁ λαὸς καὶ τὰ φιλελεύθερα τοπικὰ στοιχεῖα, δὲν ἄφρον ἡσύχους οἱ τότε σατυρικοὶ μας ποιηταί. Ὁ δηκτικὸς Ὁ δὲ δὲς, ὁ πολὺ ἐλευθεσιάζων Πανᾶς, ὁ δημοκρατικώτατος Μαλάνης, ὁ ἐθνικώτατος κρασσπατέρας Ἀραβαντινός καὶ ἄλλοι τῆς τάσεως εἰς σατυρικοὺς ποιητὰς καὶ ἐλευθερόφρονας αἰείποτε πλουσίας νήτου, ἐκυθητοῖαζον τὰ τότε γενομένα παρὰ τοῦ τόπου τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα καὶ τοῦ λαοῦ τὴν ἀξιοπρέπειαν.

Ἐν γένει, τότε ὡς ἐκ τῶν πολλῶν ξένων, καὶ τῆς χρηματικῆς ἐν γένει ἀνθρώπότητος, φυσικῇ τῷ λόγῳ αἱ διασκεδάσεις ἦσαν πλείονες καὶ οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ πολυμέμνητοι λόγῳ τῆς ὀριονικῆς κυβερνητικῆς λειτουργίας καὶ τῶν ὀλιγωτέρων τοῦ πολιτεύου βραδῶν. Τότε τὸ πρῶτον ἐν Κεφαλληνίᾳ ὁ μακαρίτης Σιλωμὸς, φιλόπατρις καὶ φιλόμουσος νομικὸς, δὲν ἐνέμειν ἀνὰξιοπρεπὲς νὰ κτίσῃ ἴδιον θέατρον καὶ νὰ γίνῃ θεατρώνης, ὅπερ ἀρῆκεν ἀρίττας ἀναμνήσεις διασημῶν αἰδιδῶν καὶ κοινωνικῶν ὀργατμοῦ, τοῦ θεάτρον δὲ τούτου μόλις πρὸ δεκαετίας ἐσώζοντο ἐτι τὰ εἰρηπία. Ἐκτετα αἱ ἀπόκρεω εἰσὶν ἀναπόσπαστοι τῶν θεατρικῶν μας.

Εἰς τὰ μικρά μας μέρη, τὸ θέατρον εἶναι ἡ ψυχὴ, τὸ κέντρον ἡ ἐστία. Ἐχει πολὺ διάφορα θέλητρα εἰς τὰς ἐπαρχίας τὸ θέατρον ἢ ἐν τοῖς μεγάλοις κέντροις. Εἰς τοὺς μικροὺς μας κύκλους, εἰς αἱ γνωστὰ τὰ αἰσθήματα, αἱ κόρται, οἱ ἔρωτες, οἱ σκοποὶ, τὰ πρόσωπα, αἱ σχέσεις, πάντα δὲ τὰ εὐρίσκειον ἐντὸς τοῦ θεάτρου καὶ μᾶς ἐνδιαφέρουσι, μᾶς τέρπουσι. Τὰς ἀπόκρεω θὰ γίνωσιν αἱ μάστιγι, δηλαδὴ αἱ εὐεργετικαὶ ἐσπερίδες, καθ' ἃς θὰ μετρηθῶσιν τὰ αἰσθήματα χρηματοποιούμενα, θὰ λάμπωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ποιήσεως σατυρογράφοι καὶ λυρῶδοι, θὰ κενωθῶσι βαλάντια, θὰ γίνωσιν ἀντίκλειδες γονικῶν συρταρίων, θὰ ριφθῶσι περιστέραι καὶ ζαχαρωτὰ, καὶ πολλὰς βακαλαί, καθολορίζει, κέρατα καὶ... Πολλάκις τὸ θέατρον ἐγένετο καὶ γίνεται παλαιότερα παθῶν, πολλάκις δὲ συνέβησαν ἐν αὐτῷ καὶ αἱματηραὶ συγκρούσεις διὰ μίαν μελανόφθαλμον ἢ γλαυκὸπίδα αἰδῶν. Ἡ μνήμη τηρεῖ ἐτι τὴν καλλονὴν τῆς Assunta, τὴν ἀπαγωγὴν τῆς Alvisi, τὴν ἔξοχον τέχνην τῆς Marziale, τὸν Bendemia, τὸν Sutter κλ. Ἡ δὲ θραύσις τῶν καθισμάτων καὶ λαμπῶν, εἶνε ὁ συνήθης βανδαλισμὸς τῆς τελευταίας παραστάσεως ἐν τῷ θεάτρῳ μας.

Αἱ μάσκαραι δὲν ἔχουσι ποτὲ παρ' ἡμῖν πρωτοτυπίαν σχεδὸν τινα. Τὸ μόνονον πανάρχαιον γὰρ ἵτα νὶ δὲν λείπει συνήθως, καθὼς αἱ προβότινοι προσωπίδες καὶ αἱ δεραὶ, καὶ τὰ κουδούνια τοῦ Ζήνου ἐν Ἀργοστολίῳ. Περίπατοι προσωπίδοφόρων καὶ τῶν δύο φύλων, ἀπατώντων τοὺς ἀπλουστέρους, σαγηνευόντων βαλάντια καὶ καταβιδωσκόντων γλυκύσματα εἰς ὑγείαν τῶν κουτῶν, ὡς ἐθίζεται ἐν Κερκύρῃ καὶ Ζακύνθῳ, ἐνταῦθα δὲν γίνονται. Πρὸ τῶν μασκαράδων προηγείται τρέχων ὁ ραβδοῦχος, κινῶν μαστὰ δόρος (mazzo) ἢ μπουλούμπας, παραμερίζων τὸ πλῆθος καὶ κτυπῶν διὰ τοῦ βορυβώδους μακροῦ του ραβδίου, σὺν τούτῳ δὲ παῖδες ἀγέλοντες τὴν διάβασιν τῶν προσωπίδοφόρων στεντορείως ὁμοφώνως καὶ κατ' ἰδιόρρυθμον τρόπον. Ὅταν οἱ προσωπίδοφόροι εἰσὶ πολλοί, βαδίζουσι κατ' ἀνδρόγυνα a braccio, ἔχουσι δὲ καὶ τὸν ἱατρὸν τῶν μετὰ τοὺς ὑψηλοὺς κολλάρους, τὸν ὑψηλὸν πῖλον καὶ τὸ ραβδίον μετὰ τὴν ἀρρῦρὰν λαθίν.

Ἐν Ληξυρίῳ οἱ ἄνθρωποι ρέπουσι πλεῖον εἰς διασκεδάσεις. Τὸ ἀνοιχτὸν τοῦ μέρους καὶ τὸ χλοερὸν κατέστησε τοὺς ληξυριώτας εὐθυμότερους σχετικῶς, τὸ δὲ Ληξυρίον, οὐχὶ τόπον ἀτόπου, ὀνομάζουσι τινες μικρὰν Ζάκυνθον. Ἐχομεν πάντοτε σχεδὸν τὸ θεαράκι μας, ἐν τολυχίστῳ, διότι ἐνίοτε ἀνόστης συναγωνισμὸς ἐγείρει καὶ δευτέρον, πτωχεύον καὶ γελοιοποιοῦν ἀμφοτέρω.

Κατὰ τὰς ἀπόκρεω καὶ τὰς τυρινὰς, οἱ ἔχοντες ποίμνια θὰ φιλεῖωσιν ἄρνια καὶ γάλακτα, καὶ μάλιστα εἰς συγγενεῖς καὶ πιστὴν μονασ, προσέτι δὲ εἰς ὅσους πατοῦν, δηλ. εἰς ὅσα ντὰ κτήματα κατὰ χάριν βόσκουσι τὰ ποίμνια, τὰ δὲ παντὰ γαλακτερά δὲν λείπουσιν ἀπὸ τὰς τραπέζας μας. Τὰ δὲ δύο τελευταῖα σάββατα, ἐορτάζομεν τὰ ψυχράσάββατα, καθ' ἃ εἰς τοὺς κρότους τῶν ἀπόκρεω συμμείγνυνται οἱ θρηνηθεῖς τῶν κωδῶνων ἥχοι, εἰς τὸ δρᾶμα τῆς ζωῆς ἀνιμνησκόμεθα τοῦ κάτω κόσμου καὶ παρίσταται πρὸ τοῦ νου ἡμῶν τὸ ἐφ' ἡμέρον τῶν καθ' ἡμᾶς, οἷον εἰρωνεία καὶ τῶν ἀπόκρεω καὶ τοῦ βίου ἐν γένει. Οἱ ἱερεῖς, θὰ συνάξωσι τὰ τριπρόσωπα ψυχούδια καὶ τὰς προσφοράς, καὶ θὰ μνημονεύωσιν ἐν τοῖς περὶ τῶν νῶν κομητηρίοις, προπορευομένου τοῦ σταυροῦ, ὅν' ἡμᾶς γονέων καὶ τέκνων εἰς δέλτας, εἰς ἃ γράφουσιν αὐτὰ καὶ στέλλουσιν αἱ οἰκογένειαι.

ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΙΤΣΕΛΗΣ

## ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΛῆ, ΟΡΕΞΙΣ ΚΑΛῆ

Ἐν τῇ Αὐλῇ ἐλέγοντο θαύματα περὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς εὐγενείας τοῦ καλοῦ ἡγουμένου, ὅστις, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν καλογήρων του, εἶχε μεταβάλλει εἰς λαμπρὸν κῆπον τὴν στεῖραν καὶ νοσώδη πεδιάδα περὶ τοῦ Κλερβῶ.

Τὸ Κοινόβιον ἔκειτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου,

περικυκλούμενον ὑπὸ ὑψηλῶν δένδρων· τὸ δάσος ὅμως τὸ ἀκαλλιέργητον δὲν ὑπῆρχε πλέον· ἀντὶ αὐτοῦ ἐβλεπέ τις ἐπιμελῶς διατηρουμένης δεινροστομίας. Ἐν τῇ πεδιάδι δὲ, τὸ ἔλος δὲν ἐφαίνετο πλέον· τὰ ὕδατά τῆς ἔρρεον δι' ἑκατὸν ρυακίων, ἀτὶνα ἀπετέλουν, ἐνούμενα, χρυσταλίην λίμνην, ἐνθα οἱ μοναχοὶ ἐψάρευον — ἐλέγετο — ἐξαιρετοὺς τρώχτας, ἐνῷ ἄλλοι ἐβόσκον εἰς τοὺς λειμῶνας ποίμνια παρέχοντα ἔκτακτα κρέατα καὶ ἄριστον γάλα, ἀληθῆ ἀμβροσίαν.

Ἐπιγεῖος παράδεισος, ἐν ἐνὶ λόγῳ· ἀλλὰ καὶ ὁ ἡγούμενος Βερνάρδος ἦτο ἀληθὴς ἅγιος.

\*\*\*

Ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν ἡ δούκισσα τῆς Βουργουνδίας καὶ αἱ κυραὶ τῆς εὐρίσκοντο εἰς κυνήγιον πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, μετὰ μεγάλης συνοδείας εὐγενῶν. ὑπασπιστῶν καὶ ὑπηρετῶν, νεαρός τις ἱππεύς, εὐνοούμενος τῆς δουκίσσης, εἶπεν:

— Ἐδῶ πλησίον εἶναι τὸ θαυμασιὸν κοινόβιον τῆς Κιαραβάλλης: ἰδοὺ τὸ κωδωνοστάσιον, ὅπερ ὁ ἡγούμενος Βερνάρδος ὕψωσε τόσον.

— Λοιπὸν, κύριοι μου, — εἶπεν ἡ δούκισσα, θίγουσα διὰ τοῦ μαστιγίου τῆς τὴν ὥραιαν αὐτῆς φορεάδα — ἅς τιμήσωμεν διὰ τῆς ἐπισκέψεώς μας τὸν ἡγούμενον Βερνάρδον.

\*\*\*

— Τάκ! τάκ!

Οἱ ὑπηρεταὶ κρούουσι τὴν θύραν τῆς μονῆς, ἐνῷ αἱ κυνηγετικαὶ σάλπιγγες ἤχουσι φαιδρῶς.

Οἱ μοναχοὶ προστρέχουσι.

— Τί εἶναι; τί σημαίνει ὁ θόρυβος οὗτος; Τίς διαταράσσει τὴν ἁγίαν ἡσυχίαν τοῦ ἡγουμένου Βερνάρδου;

— Ἐρχεται ἡ δούκισσα τῆς Βουργουνδίας: ἀκολουθοῦσι δ' αὐτὴν αἱ κυραὶ καὶ οἱ ἱππεῖς τῆς.

Ὁ κώδων ἀντηχεῖ. Ὁ ἡγούμενος λαμβάνει μόλις τὸν καιρὸν νὰ εὕρῃ τὴν μήτραν καὶ τὴν ποιμαντορικὴν του ράβδον, καὶ ἀφικνεῖται εἰς τὴν θύραν, καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς ἀφίπτεται ἡ ὥραία δούκισσα.

— Ἀγίε ἡγούμενε, ἤλθομεν νὰ γευματίσωμεν μεθ' ὑμῶν.

— Μεγάλην χάριν, Κυρία! Μεγάλην τιμὴν εἰς τὴν μονήν!

— Ἀγίε ἡγούμενε, δείξατέ μοι τὴν λίμνην τῶν περιφθῶν τρωκτῶν.

— Δείξατέ μοι τοῦτο...

— Δείξατέ μοι ἐκεῖνο...

Ὁ ἡγούμενος δὲν ἠδυνήθη, οὔτε εἰς τὸ κελλίον του νὰ τρέξῃ διὰ ν' ἀποθέσῃ τὴν μήτραν καὶ τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον. Ἐδέησε νὰ τὰς παραδόσῃ εἰς μοναχὸν τινὰ, καὶ νὰ τεθῇ ἀμέσως εἰς τὰς διαθέσεις τῆς δουκίσσης καὶ τῶν αὐλικῶν τῆς.

\*\*\*

Ἐγύρισαν πανταχοῦ.

Ὁ ἡγούμενος περιέφερε τοὺς εὐγενεῖς αὐτοῦ ἐπισκέπτας καθ' ὅλην τὴν περιοχὴν τοῦ κοινοβίου.